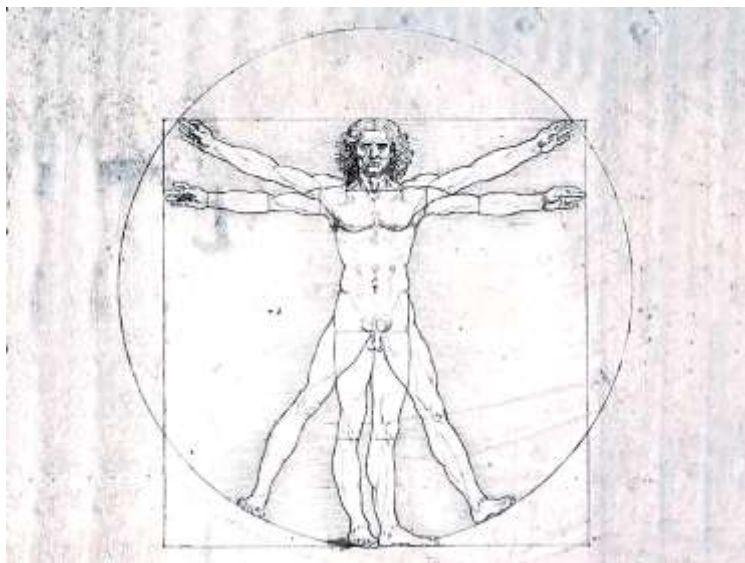

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ВІКОВІ СКЛАДОВІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

(Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції
Рівне, 16-17 березня 2007 р.)

Рівне, 2007

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини. Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції. Рівне, 16-17 березня 2007 р. Рівне, РДГУ, 2007. – 198 с.

Редакційна колегія:

- Воробйов А.М.** – професор, проректор з навчальної роботи, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ, Заслужений працівник освіти України – голова;
- Лико Д.В.** - професор, академік УЕАН, Заслужений працівник освіти України, декан психолого-природничого факультету РДГУ;
- Романюк В.Л.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ
- Артемова О.І.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Безлюдна В.І.** - доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;
- Главінська О.Д.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Грюк І.Б.** – доцент, завідувач кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Марциновський В.П.** – професор, завідувач кафедри анатомії та фізіології РДГУ;
- Мельник В.Й.** - доцент кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Павелків В.Р.** – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Матеріали обговорені та рекомендовані до друку на засіданні науково-методичної ради психолого-природничого факультету РДГУ. Протокол № 3, від 9 березня 2007 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Павлов І.П. Лист до молоді	4
Секція I. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	5
Лико Д.В., Мельник В.Й. Вплив стану довкілля на здоров'я людей	5
Алтухова Анастасія. Вплив екологічних криз і катастроф на психічне здоров'я людини	8
Кравчук Володимир. Вплив та наслідки забруднення атмосферного повітря міста автотранспортом	11
Буткевич Сергій. До проблем становлення екологічної психології	14
Донець Світлана. Психологічні наслідки техногенних катастроф ..	15
Дідусенко Галина. Якість поверхневих вод Рівненщини	18
Денисюк Оксана. Екологічні складові психічного здоров'я	19
Ігнатієва Анастасія. Психологічні особливості дітей, що мешкають у зоні посиленого радіоекологічного контролю	22
Белеля Марина. Екологічна оцінка якості води р. Іква в межах Рівненської області	25
Кушнір В.М., Панасюк В.Ю., Кириченко О. Порушення психофізіологічних процесів і їх профілактика	27
Латюк Ірина. До проблеми визначення екологічної культури особистості	29
Лико Сергій. Зернисті фосфорити у сільськогосподарському виробництві	34
Максимець Оксана. Наслідки акумуляції радіонуклідів у деревині та продукції із деревини	36
Мантула М. Якість води р. Устя та здоров'я жителів міста	40
Миронець Марина. Роль реабілітаційної діяльності психологічної служби системи освіти у збереженні психологічного здоров'я постраждалих від техногенних катастроф	44
Ожаровська Світлана. Соціально-психологічна складова наслідків Чорнобильської катастрофи	46
Пілічук Ольга. Дослідження віддалених наслідків техногенних катастроф на прикладі переселених чорнобильців Миколаївської області	48

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Сахневич Людмила. Вплив промислових викидів Рокитнівського склозаводу на якість атмосферного повітря	51
Фількевич Вікторія. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	53
Хабаров Володимир. Дослідження внутрішнього опромінення населення контрольованої зони Рівненської АЕС.....	56
Хильчук Ольга. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини.....	58
Шаправський Олександр. Техногенне забруднення атмосферного повітря м. Рівне промисловими викидами КТП «Теплокомуненергія»	63
Секція II. Вікові та гендерні аспекти психічного здоров'я особистості	66
Осьмак Л.П., Андрущенко Оксана. Гендерні особливості конфліктної поведінки підлітків	66
Вітрук Алла. Негативний вплив телебачення на психіку підлітків ..	68
Галабурда Лідія. Професійні інтереси як компонент психічного здоров'я особистості	70
Гусаківська Світлана. Психологічні чинники адитивної поведінки підлітків.....	72
Дука Ольга. Здоровий спосіб життя в юнацькому віці: реальний погляд	80
Драченко Ольга. Гендерні особливості соціальної адаптації	82
Юрченко В.М., Замлинна Наталія. Гендерні особливості міжособистісних стосунків у дітей молодшого шкільного віку	85
Ковальчук Богдана. Феномен психічного здоров'я як об'єкт теоретичних досліджень	87
Ковтун Наталія. Зв'язок між особливостями стосунків у сім'ї та формуванням агресивних реакцій в юнацькому віці	90
Корольчук Ірина. Пам'ять в системі пізнавальної діяльності	93
Костючок Олег. Психологічні особливості впливу соціального статусу в групі на характер міжособистісних стосунків молодших школярів	95
Кужель Інна. Профілактика алкоголізму – основа психічного здоров'я нації	98
Лаворик Лариса. Наукові дослідження материнської сфери – проблеми та перспективи.....	100
Музичук Віта. Згубний вплив куріння на організм людини	103

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Назарець Людмила. Передумови адиктивної поведінки підлітків та фактори захисту тема.....	106
Почасвець Ірина. Гендерні та мотиваційні особливості формування звички тютюнопаління серед студентської молоді	108
Пясецька Ірина. Екологічні і вікові складові психічного здоров'я людини.....	110
Соботович Олександр. Особливості короткочасної пам'яті у студентів-біологів.....	113
Юрим Світлана. Моделювання пам'яті	115
Секція III. Діагностика та шляхи профілактики розладів психіки та поведінки	117
Руденко Н.М, Бейлах О.М. Аналіз рівня сформованості відповідальності студентів-першокурсників	117
Божок Яна. Вплив епілепсії на психічний розвиток і поведінку хворого.....	118
Неровня О.В., Вовк Анна. Психопатологічне функціонування у соціально-культурному контексті.....	121
Гомончук Катерина. Дослідження особливостей сприйняття соціальних феноменів студентами молодших курсів (на основі теорії Дж. Келлі).....	123
Гончарова Наталія. Інформаційні неврози: проблема діагностики і профілактики	126
Дубровський Роман. Переваги ДБСТ над школами-інтернатами у контексті попередження проявів девіантної поведінки	129
Зажицька Тетяна. Теоретичні та прикладні аспекти стилю.....	132
Зеленська О. Проблема погіршення стану здоров'я дітей і молоді в Україні та шляхи формування здорового способу життя	133
Юрченко В.М., Князева Анна. Соціально-психологічні установки українських студентів до сприймання людей інших національностей.....	135
Осьмак Л.П., Кордоба Інна. Комунікативна некомпетентність як чинник соціально дезадаптованої поведінки підлітків	138
Вікторія Косенко. Психологічні аспекти віктимної поведінки в підлітковому віці	139
Козішкurt Уляна. Агресивні тенденції в сучасному суспільстві: інстинкт чи інформаційний наслідок?	142
Кравець Віта. Формування сприятливого мікросередовища сім'ї.....	144
Лабик Юля. Психосоматичні розлади як проблема клінічної психології: регіональні аспекти	147

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Музичук Ірина. Усвідомлення сенсу життя як чинник самоактуалізації підлітків	151
Назаренко Ольга. Проблемы одаренности и гениальности	153
Остапович Ірина. Конструктивні копінг-стратегії.....	155
Поліщук Альона. Фобії-комплекси: причини і наслідки.....	158
Романів Наталія. Специфічні особливості виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у різних типах навчальних закладів	160
Ромашевська Ольга. Нові шляхи діагностично-корекційної допомоги дітям з особливими потребами	164
Осьмак Л.П., Тирак Тетяна. Психопрофілактика деструктивних форм самоствердження підлітків	167
Усачик Ольга. Антистресорні властивості лікарських рослин – радіопротекторів.....	169
Хоровець Ірина. Психічне здоров'я як складова якості життя особистості	172
Чубко Мар'яна. Зростання патологій щитоподібної залози, викликаних радіаційним забрудненням деяких районів Рівненської області як один із чинників впливу на поведінку людини.....	175
Чекун Юлія. Профілактична дія радіопротекторів по подоланню проявів патогенезу ЦНС	179
Шевців М.В., Чикун Зоряна. Психофізіологічні механізми формування неврозів	181
Юрчук М. Люди і СНІД - знати, щоб жити	183
Янчук Катерина. Психологічні чинники виникнення розладів харчування та шляхи їх профілактики у старшокласниць	186
Відомості про авторів.....	190

1. Йододефіцитні захворювання: Практичний посібник / В. І. Паньків. –К., 2003.-72 с.
2. Щитовидна залоза /Н. Д. Тронеко, О. В. Епштейн, В. А. Олійник // Чорнобильська катастрофа. –К.,1996.- 480с.

УДК 611.81:616-008.6

**ПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯ РАДІОПРОТЕКТОРІВ
ПО ПОДОЛАННЮ ПРОЯВІВ ПАТОГЕНЕЗУ ЦНС**

Чекун Юлія, студентка РДГУ

Науковий керівник: **Грюк І.Б., канд. хім. наук**

В останні роки суттєво розширилися масштаби застосування радіоактивних променів (наприклад, в медицині, промисловості, атомній енергетиці), проте радіація у великих дозах викликає променеве ураження людини, ступінь і характер якого обумовлені, перш за все, двома факторами: поглинутою дозою радіації (ПДР, в тому числі і її розподіленням у часі) і радіоактивною чутливістю тканин, органів і систем організму людини, які безпосередньо піддаються іонізуючому випромінюванню. На жаль, дія іонізуючого випромінювання не відчутна, тому що спеціальних рецепторів для її сприйняття не існує.

Дотепер не знайдено жодних радикальних засобів зменшення впливу опромінення тіла людини, яке спричиняє прояв синдрому ЦНС (ураження клітин центральної нервової системи, що відображає порушення функціонування нейронних мереж, зумовлене uszkodженням клітинних мембран). [2, с. 321]

На сьогодні одержані важливі теоретичні та практичні результати про вплив зовнішнього і внутрішнього опромінення на ЦНС, яка за законами класичної радіобіології була віднесена до резистентних малочутливих до дії малих доз опромінення біологічних тканин. [4, с. 45] Проте значна група дослідників вважають, що всі зміни в ЦНС, спричиненні дією радіаційного опромінення, ведуть до прояву вегето-судинної дистонії і як наслідок - психоемоційного стресу [5, с. 14]. Таким чином, можна вважати, що ЦНС є чутливою до дії не тільки середніх та великих, але й малих доз опромінення.

В Україні й у світі в цілому ведуться дослідження в області створення діючих протипроменевих препаратів. Існують й активно використовуються на практиці засоби захисту від радіації, у структурі

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

яких враховуються фізичні особливості іонізуючих променів і характеристики протипроменевих препаратів. [3, с. 135] До препаратів лікарської профілактики і захисту від дії іонізуючого випромінювання належать *радіопротектори*, або *захисні речовини*, які традиційно використовують для індивідуального хімічного захисту від зовнішньої променевої дії, порівняно короткодіючої й інтенсивної (наприклад, при ядерному вибусі, сонячному спалаху); від радіації при довготривалому опроміненні в дозах з малою силою (наприклад, на сліду радіоактивної хмари, при довготривалих космічних перелітах); для підвищення опірності організму до радіоактивних променів в умовах променевої терапії.

Речовини, що сприяють зменшенню радіаційного ураження, за часом, протягом якого вони здійснюють радіопротекторну дію, поділяються на три групи: *профілактичні радіопротектори*, ефективні за умов дії на клітини до опромінення; *власне радіопротектори*, активні лише в разі присутності в момент опромінення (здебільшого вони взаємодіють із короткоіснуючими продуктами, які виникають у клітинах унаслідок опромінення); *терапевтичні радіопротектори*, активні в разі потрапляння в клітини після опромінення (їх радіозахисна дія зумовлена активацією репараційних процесів, або впливом на інші процеси пострадіаційного відновлення). [2, с. 374]

Механізм дії зазначених сполук пов'язаний з підвищенням обміну речовин, що супроводжується зростанням репарації, тобто післярадіаційного відновлення молекулярних ушкоджень. Проте дослідження впливу радіопротекторів на подолання радіаційних ушкоджень складних організмів, зокрема, людини, ускладнюється внаслідок того, що засвоєння певної речовини часто супроводжується її метаболічним перетворенням, або ж вона взагалі може й не потрапляти до місця дії, наприклад, до мембран нейронів.

До складу лікарських препаратів профілактики патологій ЦНС, викликаних радіаційним ураженням, входять вітаміни тіамін і ціанокобаламін, меланіни, а також природні сполуки, що екстрагують із рослин (синьо-зелених водоростей, зокрема, радіоли рожевої (*Rhodiola rosea* L.); бурих водоростей). Збагачення раціону мікроелементом Селеном істотно знижує ризик прояву віддалених наслідків опромінення. [2, с. 377] Дія радіопротекторів в першу чергу спрямовується на подолання та попередження ранніх проявів

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

радіаційного впливу на ЦНС, які є значною мірою оборотними на відміну від стабільних пізніх порушень, що мають органічну основу, важко піддаються лікуванню і є практично необоротними. [1, с.45]

Зважаючи на те, що радіаційне ураження людини є національною медико-соціальною проблемою, подальші дослідження, на наш погляд, повинні бути спрямовані на вивчення молекулярно-генетичних механізмів репарації пошкоджень окремих клітин організму, зокрема, нервових, визначення чинників резистентності та компенсаторно-адаптаційних реакцій при дії радіації на ЦНС. Особливо важливою є проблема дослідження впливу малих доз опромінення на організм людини і нервову систему зокрема та розробка методів попередження та лікування несприятливих клінічних проявів, одним із яких є широке використання радіопротекторних речовин на основі розуміння біохімічних механізмів їх дії.

Список використаних джерел

1. Волошин П.В., Мищенко Т.С., Здесенко И.В. Неврологические нарушения у лиц, подвергшихся воздействию в результате аварии на Чернобыльской АЭС, их лечение и профилактика // *Международ. мед. журн.* - 1998. – N 3. - С. 44-47.
2. Гродзинський Д.М. Радіобіологія.– К.: Либідь, 2001.– 448 с.
3. Коваленко А.М. Влияние малых доз ионизирующего излучения на здоровье человека // *Врачеб. дело.* - 1990. – N 7. - С. 79-82.
4. Нягу А.И. Психоневрологические и психологические аспекты последствия аварии на Чернобыльской АЭС // *Вест. АМН СССР.* - 1991. - N 11. - С. 31-32.
5. Нягу А.И., Нощенко А.Г., Логановский К.Н. Отдаленные последствия психогенного и радиационного факторов аварии на Чернобыльской АЭС на функциональное состояние головного мозга человека // *Журн. невропатологии и психиатрии им. С.С. Корсакова.* - 1992. – N 4. - С. 72-77.

УДК УДК 159.91:616.891

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ НЕВРОЗІВ

Шевців М.В., к. вет. н., Чикун Зоряна., студентка РДГУ

При взаємодії організму з довкіллям формується стан напруги — емоційний стрес, що є принципом адаптації на подолання конфлікту. Неможливість його вирішення проявляється в порушенні